

J.P. B I J L

Ordering op het gebied van de
volksgezondheid.

SO(492)
B 99

Ordening op het gebied van de Volksgezondheid.

Doelstelling.

Een organisatie ter bevordering van de Volksgezondheid moet zich ten doel stellen een optimale gezondheidstoestand van alle individuen van een volk. Het doel betreft niet alleen het voorkomen en genezen van ernstige ziekten, maar ook de bevordering van een volkomen gezondheid, naar lichaam zoowel als naar den geest.

De elementen der gezondheidszorg.

De gezondheidszorg bestaat uit drie, verwante elementen:

- 1e. de hygiëne van het milieu. Het nemen, resp. bevorderen van maatregelen, waardoor de uitwendige omstandigheden waaronder de mensch leeft, zoo gunstig mogelijk worden. (o.a. technische hygiëne).
- 2e. de praeventieve geneeskunde. Het nemen, resp. bevorderen van maatregelen, waardoor de mensch individueel tegen ziekten, in den uitgebreiden zin van het woord, kan worden beschermd.
- 3e. de curatieve geneeskunde. Het nemen, resp. bevorderen van maatregelen, waardoor de zieke mensch genezen kan.

De bevoegdheden.

Ter bereiking van de gestelde doelen heeft men instanties noodig met wetgevende bevoegdheid en met uitvoerende bevoegdheid. De wetgevende kan weer bij verschillende instanties berusten (wetten, besluiten, verordeningen enz.), de uitvoerende eveneens. Onder uitvoerende bevoegdheden worden verstaan zoowel controleerende en adviseerende werkzaamheden, als het verrichten van bepaalde handelingen (verplegen van zieken, inenting enz.), dus uitvoerende bevoegdheden in engeren zin. Deze laatste soort uitvoerende bevoegdheden moet gescheiden gehouden worden van controleerende en adviseerende taken.

Overheid en particulier initiatief.

De maatregelen in het belang van de volksgezondheid kunnen ten deele overheids bemoeienis uitmaken, ten deele door het particulier initiatief tot stand gebracht worden.

Verhoudingen in Nederland.

De beantwoording van de vraag wat tot de taak van de Overheid behoort en wat aan het particulier initiatief overgelaten moet worden zal in de verschillende landen niet gelijk luiden. Geschiedenis en volksmentaliteit zullen daarbij een belangrijke rol spelen. Wat dat betreft neemt ons land wel een zeer bijzondere plaats in. Men leze b.v. de boeken van Brugmans, Huizinga e.a. om daarvan overtuigd te worden. Ons land, zegt Huizinga, is te typeeren als een burgerlijk land. De steden hebben van oudsher zelf het heft in handen gehad d.w.z. de burgers regeerden zich zelf. Niet de adel of de landsoverheid waren de machthebbers. De Bourgondische vorsten hebben dienaangaande een revolutie te weeg willen brengen, maar zonder succes. Geheel anders was de toestand in naburige landen, waar van boven af bevolen werd en het volk te gehoorzamen had. Dit verschil tusschen ons land en bepaalde andere

landen is tot den huidigen dag gebleven.

De mentaliteit van ons volk is anders dan van sommige andere. Het individualistische, of als men wil personalistische, treed op den voorgrond. De menschen willen zich zelf een oordeel vormen, zelf verantwoordelijkheid dragen, zooveel mogelijk voor zich zelf zorgen. Talloze anecdocten, ons volksleven betreffende, wijzen er op, dat wij in het groot en in het klein, baas in eigen huis willen zijn.

Deze zucht naar zelfbeschikking moge in sommige opzichten lastig zijn, uit een oogpunt van volksgezondheid werkt zij gunstig. Iemand, die de maatregelen in het belang van zijn gezondheid begrijpt en eigener beweging in praktijk brengt, zal dit beter doen dan iemand die domweg gevolg geeft aan de voorschriften van hooger hand. In deze mentaliteit ligt m.i. een zeer belangrijke oorzaak voor het lage sterftecijfer in ons land. Ook in andere landen heeft men waterleidingen, keuringsdiensten, verplichte inenting enz. Maar hier te lande komt daarbij de bewuste medewerking van de bevolking; de bevolking zelf heeft de strijd tegen tuberculose, de ziekenverpleging ten platten lande zoowel als in de steden (diaconessenhuis) enz. ter hand genomen. Het particulier initiatief speelt, zoo niet de hoofdrol, dan toch een zeer belangrijke rol bij de bevordering van de volksgezondheid in Nederland. Bij het maken van plannen voor een organisatie van een gezondheidsdienst zal men van dit feit moeten uitgaan, en zooveel mogelijk aan het particulier initiatief overlaten.

Tegenwoordige toestand in Nederland.

De zorg voor de volksgezondheid is in ons land opgedragen aan den Minister van Sociale Zaken, die daartoe beschikt over het Staatstoezicht op de Volksgezondheid en enkele andere organen. Het Staatstoezicht omvat het onderzoek naar den staat der volksgezondheid en, waar noodig, de aanwijzing en bevordering van middelen ter verbetering, en verder de handhaving van wetten.

Het Staatstoezicht heeft dus geen uitvoerende taak, in dien zin dat het zelf geen handelingen verricht. Deze is wettelijk opgedragen aan Burgemeester en Wethouders of den Burgemeester, die de taak aan den Gemeentelijken Geneeskundigen en Gezondheidsdienst kan delegeren. Daarnaast bestaan overheidsorganen, die wèl een uitvoerende taak op gezondheidsgebied verrichten, b.v. een eigen geneeskundige dienst hebben. Een groot deel van het uitvoerende werk wordt door het particulier initiatief verricht.

Het is de wettelijke regeling, maar in feite vervult het Staatstoezicht via het particulier initiatief soms wèl een uitvoerende taak. Zoodra een vereeniging rijkssubsidie ontvangt beschouwt de inspecteur zich als een lid, en een machtig lid, van het bestuur, dat groote invloed uitoe-

fent op de uitvoerende taak der vereeniging. Het particulier initiatief betaald dus een hooge prijs voor het verkregen subsidie; in feite komt het min of meer onder curateele van de Overheid. Deze situatie is niet gelukkig.

De zorg voor de volksgezondheid in de komende jaren.

Bij het concipieeren van een schema voor een gezondheidsorganisatie is uitgegaan van de opvatting, dat in ons land aan het particulier initiatief een zeer belangrijke plaats moet worden ingeruimd en verder dat het plan zooveel mogelijk in de lijn van de ontwikkeling moet liggen, dus niet revolutionair moet zijn. Slechts de algemene lijnen worden aangegeven. Technische uitwerking behoort in een schema niet thuis.

Ministerie van
volksgezondheid.
Beteekenis van
den arts.

De vraag of er een Ministerie van Volksgezondheid moet zijn, schijnt van ondergeschikte beteekenis, indien aan het hoofd van de afdeeling volksgezondheid een directeur-generaal staat, die namens den Minister de leiding in handen heeft. Wél zou het aan te bevelen zijn, dat de naam van het Ministerie veranderd werd in dat van Volksgezondheid en Sociale Zaken.

Veelal wordt de stelling verdedigd, dat, waar de bevordering van de gezondheid het doel is en slechts een arts over ziekte en gezondheid kan oordeelen, de leiding van de zorg voor de volksgezondheid in handen van een medicus moet zijn. Hiertegen zijn evenwel bezwaren aan te voeren.

Wij hebben als doel van de zorg voor de volksgezondheid gesproken van de optimale volksgezondheid, hiermede te kennen gevende, dat getracht moet worden een gezondheidstoestand te bereiken, die onder de bestaande maatschappelijke en economische omstandigheden zoo gunstig mogelijk is. En deze omstandigheden spelen een overwegende rol. De arts kan op zeer deugdelijke medische gronden allerlei wenschen in het belang der gezondheid naar voren brengen, maar hij zal als arts niet in staat zijn te beoordeelen in hoeverre en op welke wijze aan die wenschen voldaan kan worden. Hier ligt een taak voor iemand met een andere opleiding en een andere geestelijke instelling dan de arts, als arts, heeft.

Voor al in ons land en in den komenden tijd zijn de sociale en economische factoren van de grootste beteekenis voor wat op het gebied der volksgezondheid is te bereiken. Over de economische factoren kan hier gezwegen worden. Wat de sociale en politieke factoren betreft moge er op gewezen worden dat deze in ons land een zeer voorname rol spelen en een sterk religieuze inslag vertoonen. In de vroege middeleeuwen vloeyde de zorg voor zieken en gebrekkigen voort uit de Christelijke caritas: het heil van de ziel domi-

neerde. In de latere middeleeuwen trad de menschenliefde, de humanitas, meer naar voren. De "industrial revolution" bracht met het proletarische massaleed, het sociale vraagstuk en deed het sociale rechtsgevoel ontwaken. Dit leidde tot talrijke maatregelen ter bevordering van de volksgezondheid. Tegenwoordig speelt ook een opportunistisch motief een rol: slechts een lichamelijk en geestelijk gezond volk is in staat de zware taak, die het heeft te verwerken, naar behoren te volbrengen.

Hij die aan het hoofd staat van de organisatie voor de volksgezondheid moet sociologisch en staatsrechtelijk geschoold en economisch onderlegd zijn. Kennis van physiologie, histologie, pathologische anatomie heeft hij niet nodig.

De organisatie voor de volksgezondheid zal werkzaam zijn:

- 1e. met betrekking tot de wetgeving
- 2e. met betrekking tot de uitvoering der wetten.
- 1e. Wetgeving.

Wetgeving.

Centrale Raad voor de Volksgezondheid.

Al naar gelang van de staatsrechtelijke ontwikkeling van ons land, zal de organisatie zelf wetten, besluiten enz. maken of ze slechts voorbereiden, resp. dienaangaande adviseeren. In ieder geval zal de leiding hiervan moeten berusten bij den D.G. bijgestaan door zijn ambtenaren en speciale deskundigen. Deze zouden tezamen een Centrale Raad voor de Volksgezondheid - preventieve geneeskunde - vormen en de drie gebieden van de volksgezondheid moeten vertegenwoordigen. Hij zou het werk moeten verrichten van gezondheidsraad, vroegeren woningraad, centrale commissie voor drinkwatervoorziening, raad van bijstand voor de ziekenfondsen. Verschillende particuliere organisaties, in het bijzonder kruisverenigingen, zouden hun vertegenwoordigers naar den Raad moeten afvaardigen. De geneeskundigen zouden er ruim in vertegenwoordigd moeten zijn.

Volgens deze constructie zou de wetgevende bevoegdheid resp. de adviseerende bevoegdheid berusten bij Overheid en particulier initiatief tezamen, juister uitgedrukt bij ambtelijke en niet-ambtelijke instanties.

De vraag of deze Centrale Raad zelf wetgevende bevoegdheid moet hebben kan hier niet nader besproken worden. Er tegen pleit misschien dat deze bevoegdheid zich over allerlei gebieden van het maatschappelijk leven zou kunnen uitstrekken, waardoor conflicten zouden kunnen ontstaan. Een tweede bezwaar is dat de ontworpen Raad nog niet heeft kunnen bewijzen voor de hem toegedachte taak berekend te zijn. Het zou dus wellicht gewenscht zijn de wetgevende bevoegdheid in principe toe te kennen, maar deze in feite tot later uit te stellen.

Uitvoerende bevoegdheid.

2e. Uitvoerende bevoegdheid.

Deze omvat:

- A. de handhaving der wettelijke bepalingen, het onderzoek van den staat der volksgezondheid en het bevorderen van middelen ter verbetering.
- B. het daadwerkelijk verrichten van handelingen (inrenten, zieken verplegen enz.).

Contrôle enz.

A. De contrôle enz. zal, als thans, geschieden door het Staatstoezicht op de Volksgezondheid, een overheids instantie dus.

Al naar gelang van de ontwikkeling der wetgeving zal deze taak zich uitbreiden. Thans zijn er evenwel reeds diensten, waar het belang der volksgezondheid dermate domineert, dat zij meer bij het Staatstoezicht op de Volksgezondheid dan elders thuis behooren, b.v.

Het krankzinnigenwezen. Reeds meer dan 100 jaar geleden heeft Schroeder van der Kolk bevestigd, dat krankzinnigen zieken zijn en als zoodanig behandeld moeten worden. De resultaten, die de medische wetenschap in de laatste decennien t.o.v. geestesziekten bereikt heeft, bewijzen dat Schroeder gelijk had. De preventie van geestesziekten wordt dan ook tot het terrein van de medische inspectie gerekend. Logisch zou het zijn, indien de geheele geestelijke volksgezondheid bij de afdeeling volksgezondheid werd ondergebracht.

Het veeartsenijkundig staatstoezicht hinkt op twee gedachten. De bestrijding van veeziekten behoort bij het departement van voedselvoorziening, landbouw en visscherij. Toch is de bestrijding van veeziekten direct, zoowel als indirect van overwegend belang voor de volksgezondheid. Steeds meer blijkt dat menschen vatbaar zijn voor dierziekten. De methoden, die de dierenarts gebruikt zijn dezelfde als die de medicus gebruikt. Bovendien zou, indien de belangen van de volksgezondheid erkend werden, het veeartsenijkundig staatstoezicht zich zeker niet alleen met vee, maar ook met honden, katten en in het wild levende dieren bemoeien.

Een belangrijk argument ten gunste van het onderbrengen van den veterinairdienst bij de afdeeling volksgezondheid ligt nog daarin, dat op deze wijze de zoo hoog noodige samenwerking van medici en veterinairden bevorderd zou worden. Tegenwoordig bestaat een sterke scheiding tusschen beide categorieën van geneeskundigen, die de volksgezondheid zeker niet ten goede komt. Het moet den veterinairden steeds duidelijker worden gemaakt, dat zij een belangrijke rol te vervullen hebben t.o.v. de preventie van ziekten bij den mensch, terwijl de medici moeten gaan inzien, dat zij veel van de veterinairden kunnen leeren. Zoolang de veterinairden officieel slechts de belangen van de veestapel hebben te behartigen, waar het de economische zijde betreft, is van een betere samenwerking met medici niets te verwachten.

De volkshuisvesting heeft vroeger zeer terecht onder "volksgezondheid" gerangschikt. Weinig

maatschappelijke aangelegenheden zijn dan ook van zoo overwegend belang voor de geestelijke en lichamelijke gezondheid als de huisvesting. Erkend moet worden dat economische, industriele-, handels- en verkeersbelangen en vraagstukken van grondpolitiek een belangrijke rol spelen en dat de hygiënische zijde van het vraagstuk voor een groot deel algemeen goed is geworden. De hygiëne blijft zich evenwel ontwikkelen, ook t.o.v. de volkshuisvesting. Allerlei problemen betreffende klimaatregeling, eengezinshuizen of meerdere woonlagen, concentratie om de fabriek of forenzen zijn bovenal uit een oogpunt van geestelijke en lichamelijke gezondheid van belang. En deze problemen zijn thans acuut.

Het ziekenfondsbesluit heeft evident de bevordering der volksgezondheid ten doel. De volksgezondheid is hierbij primair, de sociale verzekering secundair. Het object der verzekering is de geneeskundige verzorging. Teneinde deze financieel mogelijk te maken is de verzekering gekozen. Door het ziekenfondsbesluit is een zeer belangrijke stap vooruit gedaan op het terrein der curatieve geneeskunde. Deze tak van dienst behoort bij "volksgezondheid" thuis.

Ook andere takken van dienst zijn van groote beteekenis voor de volksgezondheid. Men denke b.v. aan den geneeskundigen dienst van de Arbeidsinspectie, den geneeskundigen dienst van de Landmacht enz. Deze vormen evenwel zoo'n integreerend deel van het geheel waartoe ze behooren, dat ze niet zonder schade voor dat geheel naar "volksgezondheid" overgebracht kunnen worden.

De geneeskundigen bij de Arbeidsinspectie hebben zeer bijzondere vraagstukken onder de oogen te zien. De arbeidshygiëne heeft zich als een afzonderlijk onderdeel der algemeene hygiëne ontwikkeld. Evengoed als men tegenwoordig speciale chirurgen voor hersenchirurgie heeft, eischt de arbeidshygiëne speciale deskundigen. Dit neemt niet weg, dat de algemeene hygiënische vraagstukken van de bedrijven tot de competentie van de inspectie van de Volksgezondheid behooren. Wanneer in een fabriek een geval van vlektyphus voorkomt, zal niet de geneeskundige van de Arbeidsinspectie, maar de inspecteur van de Volksgezondheid moeten beoordeelen of de noodige wettelijke maatregelen getroffen worden.

Reorganisatie
Staatstoezicht.

Aannemende dat het arbeidsveld van het Staatstoezicht op de Volksgezondheid in bovengenoemden zin uitgebreid wordt, doet zich de vraag voor in hoeverre dat Staatstoezicht daarvoor gereorganiseerd moet worden.

Medische inspectie.

Het toezicht moet gehouden worden op het gebied der preventieve geneeskunde, der curatieve geneeskunde en der algemeene, vooral technische, hygiëne. De preventieve en curatieve geneeskunde en een gedeelte der algemeene hygiëne

hebben zoo'n overwegend medisch karakter, dat de leiding der inspectie in medische handen behoort te zijn: de bestrijding van infectieziekten, de geestelijke volksgezondheid, het toezicht op sanatoria, poliklinieken, ziekenhuizen, consultatiebureaux, de pharmaceutische dienst. De taak die het hoofd van de medische inspectie heeft te vervullen is zoo uitgebreid en veelzijdig dat hij als Inspecteur-Generaal bijgestaan zou moeten worden door enkele vakhoofdinspecteurs.

Deze vakhoofdinspecteurs zouden b.v. belast zijn met de vraagstukken betreffende de geestelijke gezondheid, de pharmaceutische aangelegenheden, de bestrijding van infectieziekten en wellicht nog meer onderdeelen der medische wetenschap.

Veterinaire inspectie.

De vraag doet zich voor of ook de veterinaire dienst bij de medische inspectie thuis behoort. Ongetwijfeld zijn verscheidene argumenten ten gunste van deze opvatting aan te voeren. Een groot bezwaar is evenwel, dat de geneeskundige inspectie dan een te veel omvattende en te uitgebreide dienst die bovendien zeer bijzondere vraagstukken te behandelen heeft, onder zich zou krijgen. Een afzonderlijke Inspecteur-Generaal voor den veterinaire dienst zou dus alleszins aan te bevelen zijn. Samenwerking tusschen medische en veterinaire diensten is verzekerd, indien beide tot de afdeeling volksgezondheid behooren.

Technisch hygiënische inspectie.

Naast de medische en veterinaire inspectie zal behoefte komen aan een technisch-hygiënische inspectie. Zooals betoogd, moet o.i. bij het vraagstuk van de volkshuisvesting de hygiënische zijde domineeren. Onder een ingenieur-hygiënist zou in de eerste plaats de dienst van de Volkshuisvesting moeten ressorteeren. Verder zouden verscheidene andere zaken eveneens de leiding van een ingenieur-hygiënist vereischen. De hygiëne van water, bodem en lucht heeft zoo'n sterk technische zijde, dat deze tak van dienst meer bij den technicus dan bij een apotheker thuis behoort. Ook het toezicht op waren zal zich hoe langer hoe meer in de richting van toezicht op de bedrijven bewegen, in plaats van zich te bepalen tot een incidenteele keuring van het product. Evenmin als men bij de beoordeeling van water tegenwoordig nog de klemtoon legt op het chemisch en bacteriologisch onderzoek van een watermonster, zal men in de toekomst de analyse van een monster van de een of andere waar van overwegend belang vinden. Uit hygiënisch oogpunt is de techniek der bereiding en der bewaring belangrijker. Het toezicht hierop behoort te geschieden door den technicus-hygiënist.

Financiële inspectie.

De financiële vraagstukken betreffende de volksgezondheid zullen vooral door het ziekenfondsbesluit dermate naar voren komen, dat het gewenscht lijkt, een afzonderlijke hoofdinspectie

tie in te stellen, die uitsluitend voor het toezicht op de financiën van alle organen, die onder Volksgezondheid ressorteeren heeft zorg te dragen.

Evenals thans zullen de hoofdinspecties landelijk zijn, met onder zich territoriale inspecteurs.

Uitvoerende werkzaamheden.

B. De uitvoerende werkzaamheden in engeren zin, de verpleging van zieken, periodiek geneeskundig onderzoek, de exploitatie van consultatiebureaux enz. behooren in het algemeen door het particulier initiatief te geschieden. De overheid treedt op indien in het algemeen belang politioneele maatregelen getroffen moeten worden, en verder indien het particulier initiatief niet toereikend is. De bereiding van sera, vaccins en het onderzoek van materiaal in verband met infectie- en andere ziekten, zouden door het particulier initiatief niet naar behooren geschieden en hebben plaats in het Rijksinstituut. Daarentegen voorziet het Centraal Bureau voor Keuringen op Medisch-hygiënisch gebied in de behoefte en moet dus aan het particulier initiatief toevertrouwd blijven. In het algemeen zal de overheid het particulier initiatief stimuleeren, b.v. via het ziekenfondsbesluit, om consultatiebureaux enz. op te richten. De Staat kan daarbij subsidie verlenen. Het werk moet niet van overheidswege geschieden.

Research.

Overheid zoowel als particulier initiatief hebben dikwijls vraagstukken op te lossen, die research noodig maken. Ook dit werk geschiedt het best door het particulier initiatief. Een research-laboratorium voor praeventieve geneeskunde bestaat reeds als orgaan van het fonds ex. art. 125 van de Ziektewet. Ook het Kankerinstituut is een particuliere stichting. De belangstelling van het bedrijfsleven voor natuurwetenschappelijk research heeft geleid tot oprichting van de centrale organisatie voor toegepast natuurwetenschappelijk onderzoek, die thans de vorming van een organisatie voor de volksgezondheid overweegt. Een instituut voor fundamenteel wetenschappelijk medisch biologisch onderzoek worden opgericht. Het Prophylaxefonds met zijn instrument het Instituut voor praeventieve Geneeskunde zijn in principe gelijk te stellen aan de Engelse Medical Research Council en het National Institute for Medical Research. Een uitbreiding van den taak van het Prophylaxefonds op wetenschappelijk gebied zou zijn aan te bevelen.

De noodige financiën zouden voor een groot deel gevonden kunnen worden uit de gelden van de verzekeringen ingevolge het ziekenfondsbesluit. Aangenomen mag worden, dat deze gelden niet alleen voor de behandeling van zieken gebruikt moeten worden, maar ook om indirect de gezondheid te

bevorderen. Hoe beter de preventie van ziekte is, des te minder geld behoeft aan de behandeling van patienten te worden uitgegeven. Het zou dus zeer gewenscht zijn, dat een zeker percentage van de inkomsten ingevolge het ziekenfondsbesluit . . . in de kas van het Prophylaxefonds gestort moet worden. De inkomsten zouden verhoogd worden indien alle Nederlanders, evenals alle Engelsen volgens het plan Beveridge, verplicht verzekerd waren.

Opleiding hygië-
nisten en sociaal
geneeskundigen.

De maatschappij zal steeds meer behoefte krijgen aan hygiënisten, medische en technische, en sociaal-geneeskundigen. De hygiënistencursussen, die eenige jaren geleden gehouden werden, zijn ontoereikend. Evenals voor andere specialisten zal men ook voor de opleiding van medische hygiënisten en sociaal-geneeskundigen geruimen tijd moeten rekenen. Deze opleiding zou buiten de universiteiten, zij het dan ook met hun medewerking, moeten geschieden. De cursus zou voordrachten op verschillende terreinen, practica, demonstraties, stages omvatten. Sommige voordrachten zouden voor alle deelnemers verplicht gesteld moeten worden, andere alleen voor artsen, weer andere voor ingenieurs, die zich tot gezondheidsingenieur willen bekwamen.

Een school voor de opleiding van hygiënisten zou wellicht door het Instituut voor Praeventieve Geneeskunde opgericht kunnen worden, indien de noodige gelden daarvoor beschikbaar gesteld worden. De Directeur-Generaal van de Volksgezondheid zou als Voorzitter van genoemd Instituut dan tevens de opleiding van hygiënisten helpen regelen.

De onderwerpen, die aan de orde gesteld moeten worden zijn legio. Zij vragen eerst de aandacht van den Centralen Raad als wetgevend, resp. adviseerend orgaan, daarna van de uitvoerende organen. Enkele in ons land nog open vragen mogen genoemd worden:

Verplicht periodiek geneeskundig onderzoek met de daaraan verbonden consequenties (inschakeling van de ziekenhuizen? afzonderlijke keuringsartsen?)

Invoering van een "carnet de santé"

Psychologische testing bij beroepskeuze, functie-analyse (lichamelijke en geestelijke) in bepaalde beroepen.

Eischen waaraan ziekenhuizen, sanatoria enz. moeten voldoen.

De personeelsbezetting van de ziekenhuizen.

De verpleegduur.

Schooltandverzorging.

De bestrijding van dierziekten (stalbouw)

Eischen te stellen aan verschillende in-

dustriën (zuivelfabrieken, slachthuizen, bakkerijen).

Rheuma

Voeding

Sport.

SLOTSOM.

Bij het ordeningsplan is uitgegaan van de gedachte, dat in ons land het particulier initiatief een zeer voorname rol moet blijven spelen en dat het plan de tegenwoordige fundamente van onze samenleving niet mag omverwerpen.

De gezondheidszorg omvat:

1e. de praeventieve geneeskunde

2e. de hygiëne van het milieu

3e. de curatieve geneeskunde.

De organisatie moet in tweeërlei opzicht werken:

1e. wetgevend

2e. uitvoerend.

De samenwerking van overheid en particulier initiatief bij de wetgeving wordt gewaarborgd indien een centraal college voor de volksgezondheid tot stand komt, waarin onder voorzitterschap van den Directeur-Generaal, ambtenaren en niet-ambtelijke deskundigen samenwerken. De bevoegdheid van dit college (zelfstandig wetgevend of adviseerend) is afhankelijk van de ontwikkeling van de staatsrechtelijke opvattingen in ons land.

De uitvoerende taak zal waar het betreft het onderzoek naar den staat van de volksgezondheid, het aanwijzen en bevorderen van middelen ter verbetering en de handhaving der wetten opgedragen, blijven aan het Staatstoezicht op de Volksgezondheid, dat daartoe georganiseerd wordt.

De uitvoerende taak in engeren zin moet slechts dan door de overheid worden verricht, indien het particulier initiatief daartoe niet in staat is, of indien politionele maatregelen getroffen moeten worden.

De zorg voor de volksgezondheid vereischt research en de opleiding van hygiënisten en sociaal-geneeskundigen.